

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania R. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Łodzi
o zadłużenie z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 grudnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 9 marca 2023 r., sygn. akt III AUa 950/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje radcy prawnemu E. C. od Skarbu Państwa (kasa Sądu Apelacyjnego w Łodzi) kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), powiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c., tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z 9 marca 2023 r. w sprawie z odwołania R. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Łodzi w przedmiocie zadłużenia z tytułu składek, na skutek apelacji odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 6 czerwca 2022 r., (którym oddalono odwołanie), zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję ZUS z 18 marca 2021 r. w ten tylko sposób, że stwierdził, iż R. K. nie posiada zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne należnych za okres od marca 2012 r. do kwietnia 2012 r. (pkt I) oraz oddalił apelację w pozostałej części (pkt II) i orzekł o zwrocie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt III).

Powyższy wyrok został przez odwołującego się zaskarżony skargą kasacyjną w części, tj. co do pkt II wyroku, w zakresie oddającym apelację skarżącego. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego: 1) art. 24 ust. 5b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm.; dalej: ustawa systemowa), przez błędną wykładnię i uznanie, że w okolicznościach sprawy już samo wystawienie tytułów wykonawczych przez organ rentowy 16 maja 2017 r. skutkowało zawieszeniem biegu terminu przedawnienia należności składowych, podczas gdy w świetle powołanego przepisu, dla wywołania skutku zawieszenia biegu terminu przedawnienia należności składowych ustawodawca wskazuje, że skutek taki wywiera jedynie czynność „o której dłużnik został zawiadomiony”; 2) art. 36 ust. 13 ustawy systemowej, przez błędną wykładnię i przyjęcie, że niewykonanie przez ubezpieczonego obowiązku poinformowania organu rentowego o zmianach w zakresie danych ujętych w art. 36 ust. 10 ustawy systemowej oznacza wprost możliwość zastosowania przez organ rentowy w toku prowadzonego przez niego postępowania fikcji doręczenia bez uprzedniego pouczenia strony prowadzonego postępowania o obowiązku poinformowania organu o zmianie adresu i konsekwencjach prawnych wynikających z art. 41 § 2 k.p.a., w sytuacji gdy dla przyjęcia fikcji doręczenia przez doręczenie zastępcze, określone w art. 44 k.p.a., konieczne jest, aby strona faktycznie dowiedziała się o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie i została pouczone o skutkach zaniechania powiadomienia o zmianie adresu, a w konsekwencji w sytuacji, jak w niniejszej

sprawie, jeśli pierwsze doręczenie nie zostało dokonane skutecznie (przez jego faktyczne odebranie), przyjęcie fikcji doręczenia nie jest możliwe.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie odwołania skarżącego i zmianę zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji ZUS i wskazanie, że odwołujący się nie posiada zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne należnych za okres od maja 2012 r. do lutego 2013 r. oraz z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za miesiąc maj 2012 r., ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Pełnomocnik z urzędu reprezentujący skarżącego wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu w postępowaniu kasacyjnym z uwzględnieniem, iż nie prowadził sprawy przed Sądem drugiej instancji. Jednocześnie oświadczył, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej nie zostały pokryte przez skarżącego ani w całości, ani w części.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku dokonał błędnej wykładni przepisów w zakresie art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, przez przyjęcie, że już samo wystawienie tytułów wykonawczych obejmujących dochodzone należności składkowe skutkuje zawieszeniem biegu terminu ich przedawnienia, mimo że przepis ten wymaga dla takiego skutku zawiadomienia dłużnika o tych czynnościach. Sąd drugiej instancji twierdził, że doręczono owe tytuły skarżącemu, lecz uznanie to wynikało zdaniem skarżącego z nieprawidłowego przyjęcia możliwości zastosowania w przedmiotowej sprawie fikcji doręczenia jako wywołującego skutki prawne dla skarżącego, podczas gdy organ rentowy nie pouczył skarżącego o skutkach zaniechania przez niego realizacji obowiązku określonego w art. 36 ust. 13 ustawy systemowej, w tym skutkach z art. 41 § 2 k.p.a. Przyznanie takiego uprawnienia organowi rentowemu stanowi o nieznaidującym oparcia w przepisach prawa, uprzywilejowaniu organu rentowego ponad ubezpieczonym i jest przejawem zastosowania rozszerzającej wykładni przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w tym zakresie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od skarżącego kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty uprawomocnienia orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam

zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się więc sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zauważyć zatem należy, że zgodnie z art. 36 ust. 13 ustawy systemowej o wszelkich zmianach w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniach, o których mowa w ust. 10-12, płatnik składek zawiadamia Zakład w terminie 7 dni od zaistnienia zmian, stwierdzenia nieprawidłowości we własnym zakresie lub otrzymania zawiadomienia o stwierdzeniu nieprawidłowości przez Zakład. W sprawie zgodnie z ustaleniami faktycznymi, którymi Sąd Najwyższy jest związany, skarżący nie dokonał natomiast zgłoszenia do ZUS zmiany danych dotyczących adresu, mimo takiego obowiązku wynikającego z art. 36 ust. 13 ustawy systemowej. Odwołujący się w związku z prowadzoną działalnością złożył do ZUS w dniu 19 marca 2011 r. dokument ZUS ZUA, w którym wskazał zarówno adres zamieszkania, zameldowania oraz adres do korespondencji. Nie poinformował natomiast ZUS w późniejszym okresie o zmianie adresu. Uczynił to dopiero składając wniosek w 2018 roku. Również w orzecznictwie wskazuje się, że skoro płatnik składek i zarazem osoba ubezpieczona nie dokonała zgłoszenia zmiany adresu, to ZUS mógł skutecznie

kierować korespondencję, w tym tytuły wykonawcze, na adres wskazany w dokonanym przez nią zgłoszeniu (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 19 listopada 2021 r., I GSK 851/21, LEX nr 3336280). W związku z powyższym brak jest w sprawie oczywistej zasadności we wskazanym wyżej rozumieniu.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej w postępowaniu kasacyjnym, orzeczono w myśl § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 764).

[SOP]

[a.ł.]